

แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

Roadmap of Research and Academic Services in Social Sciences and Humanities of Higher Education Institutions in the Next Decade

♦ อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ

และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Arunee Hongsirawat

Assistant Professor, Ph.D., Division of Higher Education, Department of Educational

Policy, Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University,

E-mail: arunee.ho@chula.ac.th

Received: December 16, 2020 ; Revised: January 8, 2021 ; Accepted: March 29, 2021

Abstract

This research “Roadmap of research and academic services in the social sciences and humanities of higher education institutions in the next decade” is future research with the objectives of the research: 1) to study the conceptual framework 2) to study the needs of research and academic services. 3) to develop a roadmap for research and academic services in the social sciences and humanities of higher education institutions over in the next decade. Examples include administrators and faculty members and analyzed data by means of content validity and frequency, mean, and standard deviation.

The results of the research were as follows:

1. Conceptual framework for mapping research and academic services in the social sciences and humanities of higher education institutions in the next decade, ie universities have knowledge; innovation Ranking to develop a Time Series research that is in line with the needs of the country; preparing for graduates to be able to work properly, focus on community engagement, focus on innovation and technology development.

2. The results of analysis of needs for research and academic services in the social sciences and humanities of higher education institutions in the next decade consisted of 6 issues, namely: 1) the creation of knowledge and innovation in the social

sciences and humanities of faculty and / or students. 2) Application of knowledge and innovation in social sciences and humanities of faculty and / or students to serve society. 3) need for research and academic services in social sciences and humanities of higher education institutions. 4) a guide map for research and academic services in social sciences and humanities of higher education institutions in the next decade. 5) guidance framework showing direction of research and academic service in social sciences and humanities in the next decade. 6) conceptual framework for mapping research and academic services in social sciences and humanities of higher education institutions in the next decade

3. The development of long-term and short-term research guidance and academic services in the social sciences and humanities of higher education institutions in the next decade, focusing on “Crucial Support, Need and Radical Direction to Future”, is to support and respond to the demand, and also important and setting a clear direction for the future.

Keywords: Roadmap of Research and Academic Services, Social Sciences and Humanities, Higher Education Institutions in the Next Decade

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า” เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษากรอบแนวคิด 2) เพื่อศึกษาความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการ 3) เพื่อพัฒนาแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารและคณาจารย์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์สาระ และสถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. กรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ได้แก่ มหาวิทยาลัยเมืองค์ความรู้ การสร้างนวัตกรรม การจัดลำดับในการพัฒนาเป็น Time Series การทำวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิต เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้จริง การเน้น Community Engagement การให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นเกี่ยวกับงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 6 ประเด็นคือ ประเด็นที่ 1 การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ประเด็นที่ 2 การนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษาไปปรับใช้สังคม ประเด็นที่ 3 ความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ประเด็นที่ 4 แผนที่น่าทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ประเด็นที่ 5 กรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า ประเด็นที่ 6 กรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่น่าทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

3. ผลการพัฒนาแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้าในแบบระยะยาวและระยะสั้น ที่มุ่งเน้น “Crucial Support, Need and Radical Direction to Future” เป็นการสนับสนุนและตอบสนองความต้องการที่สำคัญและการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนเพื่อมุ่งสู่อนาคต

คำสำคัญ: แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
สถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาในการวิจัย

การอุดมศึกษาประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ คน ความรู้ และสิ่งแวดล้อม การอุดมศึกษาเป็นเรื่องของการสร้างคน ความรู้เป็นสิ่งที่จะมาเสริมและสนองความต้องการของคน และในขณะเดียวกันคนจะใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ในการสร้างสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ และสังคมให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเอง ขอบเขตทั้ง 3 ประการจึงมีความสำคัญและสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน (Sinlarat, P., 2014: 1- 6) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณามุมมองด้านพันธกิจของการอุดมศึกษา จะประกอบด้วยพันธกิจหลัก 4 ประการคือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบูรณาการในแต่ละภารกิจร่วมกัน ซึ่ง มานิตย์ ไชยกิจ (Chaiyakit, M., 2014: 212) กล่าวถึง แนวทางการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน กับการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) คณาจารย์ผู้สอนบูรณาการโดยใช้การจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก 2) คณาจารย์ผู้สอนบูรณาการโดยใช้การวิจัยเป็นหลัก 3) คณาจารย์ผู้สอนบูรณาการโดยใช้การบริการวิชาการแก่สังคมเป็นหลัก ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นการพัฒนาแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า โดยศึกษาเฉพาะการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมให้กับสถาบันอุดมศึกษา และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ในการพัฒนาแผนที่นำทางการวิจัยและบริการ

วิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาในประเด็นผลลัพธ์ของระบบอุดมศึกษาคือ 1) โอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษาและความเป็นธรรม 2) สมรรถนะของบัณฑิต 3) การวิจัยนวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี 4) การสร้างเสริมบุคลากรคุณภาพสูง 5) การบริหารและธรรมาภิบาล 6) ความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา 7) ภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน 8) อุดมศึกษาดิจิทัล (Bureau of Higher Education Policy and Planning, Office of the Higher Education Commission, 2018: 101 -127) รวมทั้ง ความรู้และทักษะสำหรับโลกยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาโดยอาศัยการเรียนรู้และสังเกต 2) ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ และการคิดค้นนวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้ 3) ทักษะการเรียนรู้อย่างใจกว้าง เข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน 4) ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ 5) ทักษะด้านการสื่อสารและมีความรู้ในการสืบค้นสื่อ 6) ทักษะด้านการใช้งานอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และข้อมูลสารสนเทศรูปแบบดิจิทัล 7) ทักษะที่ตรงกับความต้องการในการประกอบอาชีพและการพัฒนาการเรียนรู้ผสมเข้ากับการทำงาน 8) ทักษะความรู้ด้านจริยธรรม ความสามารถในการสร้างความไว้วางใจและเพิ่มคุณค่าในสายตาคนอื่นด้วยการประพฤติ การทำงานอย่างสร้างสรรค์และเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสมในฐานะพลเมืองโลกที่มีความรับผิดชอบ (Office of the Education Council, 2020)

จากการศึกษาข้อมูลจากต่างประเทศ สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับแผนที่นำทางได้ว่า มีการวิเคราะห์โปรแกรมการวิจัยและพัฒนาในระดับชาติและระดับนานาชาติ และแผนที่นำทางสำหรับภาคการผลิต โดยโปรแกรมระดับชาตินี้มาจากประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา ส่วนโปรแกรมระดับนานาชาติมาจากสหภาพยุโรปและองค์การนานาชาติ (Castro, Helio; Putnik, Goran D.; Shah, Vaibhav., 2012) อีกทั้งการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็น World-Class University ซึ่งมีการวางแผนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 โดยการใช้แผนที่นำทางประกอบด้วย การสื่อสาร การร่วมมือกับองค์กรธุรกิจ ศิษย์เก่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งส่งผลต่อแรงบันดาลใจและความต้องการจำเป็นของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นเครื่องมือที่ส่งผลต่อความผูกพันและความเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต (Guangkuan, Xie., 2013) รวมทั้งมีการนำแผนที่นำทางมาใช้ในการวิจัยเป็นการเตรียมการให้บริการวิชาการไปสู่การวิจัย และสะท้อนความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษา (Maxwell, Dan, 2016; Su, X., Chen, M., Yur-Austin, J. and Liu, Y., 2019)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า ในช่วงปี ค.ศ. 2019 – 2030 และกำหนด milestone ในแบบระยะยาวและระยะสั้น โดยระยะยาวคือ แผนที่นำทางในปี ค.ศ. 2019 – 2030 และระยะสั้นคือ แผนที่นำทางทุก ๆ 3 ปี รวม 4 ช่วง (ช่วงที่ 1 คือ ปี ค.ศ. 2019-2021 ช่วงที่ 2 คือ ปี ค.ศ. 2022-2024 ช่วงที่ 3 คือ ปี ค.ศ. 2025-2027 และช่วงที่ 4 คือ ปี ค.ศ. 2028-2030) ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า
2. เพื่อศึกษาความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า
3. เพื่อพัฒนาแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

- 1) สถาบันอุดมศึกษา 3 ประเภทในประเทศไทย ได้แก่ (1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ (รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) (2) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ (3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 2) ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านการวิจัยและบริการวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูล

- 1) ผู้บริหารและอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา 3 ประเภท ได้แก่
 - 1.1) ผู้บริหาร ตำแหน่งรองอธิการบดีและรองคณบดี (1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ จำนวน 15 แห่ง (รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) (2) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 10 แห่ง (3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 10 แห่ง โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
 - 1.2) อาจารย์ (1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ จำนวน 15 แห่ง (รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) (2) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 10 แห่ง (3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 10 แห่ง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
- 2) ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านการวิจัยและบริการวิชาการโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ หมายถึง การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา โดยผ่านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย

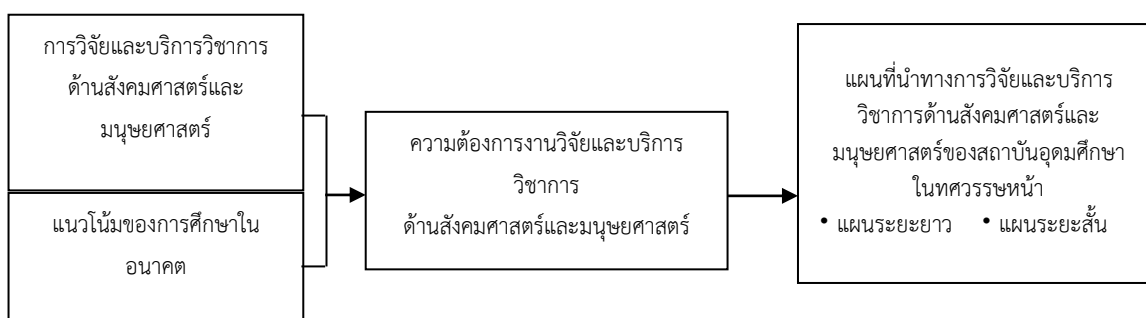
การบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ หมายถึง การนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ไปปรับใช้สังคม โดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม

แผนที่นำทาง หมายถึง แผนการดำเนินงานซึ่งมีลักษณะที่เป็นการผสมผสานทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาวในการพัฒนาหรือขับเคลื่อนการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการอย่างเป็นขั้นตอนตามกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงานที่กำกับไว้อย่างชัดเจนและนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า หมายถึง กรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า ในช่วงปี ค.ศ. 2019 – 2030 และกำหนด milestone ในแบบระยะยาวและระยะสั้นดังนี้ ระยะยาวคือ แผนที่นำทางในปี ค.ศ. 2019 – 2030 และระยะสั้นคือ แผนที่นำทางทุก ๆ 3 ปี รวม 4 ช่วง (ช่วงที่ 1 คือ ปี ค.ศ. 2019-2021 ช่วงที่ 2 คือ ปี ค.ศ. 2022-2024 ช่วงที่ 3 คือ ปี ค.ศ. 2025-2027 และช่วงที่ 4 คือ ปี ค.ศ. 2028-2030)

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษา 3 ประเภทในประเทศไทย ได้แก่ (1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ (รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) (2) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ (3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมุ่งเน้นหลักสูตรที่สอดคล้องตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และเป็นคณะที่สังกัดด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (Sinlarat, P., 2014: 1- 6) กล่าวถึง แนวคิดพื้นฐานของการอุดมศึกษา เป็นการศึกษาสำหรับคนที่กำลังเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว ซึ่งมีความสนใจมีกิจกรรมและมีขอบเขตความรับผิดชอบกว้างขวางครอบคลุมกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วน

ที่เกี่ยวพันกับการศึกษาแล้ว อาจแยกพิจารณาออกได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ คน ความรู้ และสิ่งแวดล้อม การอุดมศึกษาเป็นเรื่องของการสร้างคน ความรู้เป็นเรื่องที่จะมาเสริมตัวคนหรือสนองความต้องการและความอยากรู้อยากเห็นของคน และในขณะเดียวกัน คนจะใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ในการสร้างสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ และสังคมให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเอง ขอบเขตทั้งสาม จึงมีความสำคัญและสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นแนวความคิดพื้นฐานของการอุดมศึกษา

มานิตย์ ไชยกิจ (Chaiyakit, M., 2014: 212) กล่าวถึง แนวทางการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน กับการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา ออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) คณาจารย์ผู้สอนบูรณาการโดยใช้การจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก 2) คณาจารย์ผู้สอนบูรณาการโดยใช้การวิจัยเป็นหลัก 3) คณาจารย์ผู้สอนบูรณาการโดยใช้การบริการวิชาการแก่สังคมเป็นหลัก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2020: 84-100) กล่าวถึง ความรู้และทักษะสำหรับโลกยุคดิจิทัล สรุปได้ดังนี้ 1) เทคโนโลยีและเศรษฐกิจของโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลง 2) โลกยุค “อุตสาหกรรม 4.0” 3) การทำงานในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไป 4) ความรู้และทักษะที่จำเป็นในโลกยุคดิจิทัล 5) การรู้ดิจิทัลและทักษะความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Literacy and Digital Intelligence)

2. แนวโน้มของการศึกษาในอนาคต

ประเด็นผลลัพธ์ของระบบอุดมศึกษา (Bureau of Higher Education Policy and Planning, Office of the Higher Education Commission, 2018: 101 -127) ประกอบด้วย 1) โอกาส การเข้าถึงอุดมศึกษาและความเป็นธรรม 2) สมรรถนะของบัณฑิต 3) การวิจัย นวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี 4) การสร้างเสริมบุคลากรคุณภาพสูง 5) การบริหารและธรรมาภิบาล 6) ความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา 7) ภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน 8) อุดมศึกษาดิจิทัล

3. การประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (Wongwanich, S., 2015: 79-82) กล่าวว่า ผลที่ได้จากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จะนำไปใช้ในการพัฒนาองค์กร โดยการศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น นั้น ๆ แล้วจึงนำมาศึกษาวิธีแก้ไขปัญหาลักษณะและผลกระทบ เพื่อจะได้กำหนดแผนงานที่หน่วยงานต้องไปดำเนินการจัดทำให้สำเร็จ เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นให้ครบถ้วน

4. แนวคิดเกี่ยวกับแผนที่นำทาง (Roadmap)

สมชาย เทพแสง (Thepsaeng, S., 2005: 56-61) กล่าวว่า แผนที่นำทาง มีความหมาย 2 ประการคือ

1) แผนงานหรือโครงการสำหรับการพัฒนางานในอนาคตและเป็นตัวชี้วัดว่าจะมีการพัฒนาอะไร เมื่อไร อย่างไร

2) แผนที่หรือคู่มือในการดำเนินงาน ซึ่งใช้ในการออกแบบนโยบาย และเครื่องมือในการกำกับการดำเนินงาน

สำหรับองค์ประกอบของแผนที่นำทาง (Roadmap) ประกอบด้วย

1) ภูมิหลังของแผนที่นำทาง แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของการจัดทำ ปัญหาหรืออุปสรรค ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนนำทาง การตั้งชื่อให้สะท้อนถึงปัญหาและความจำเป็นของการจัดทำแผนที่นำทาง

2) วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร แสดงถึงการตอบสนองหรือแก้ปัญหาในการดำเนินงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมายสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนนำทางชัดเจน

3) แผนที่ กำหนดให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้แผนนำทางหนึ่ง อาจประกอบด้วยหลายแผนที่ และในแต่ละแผนที่จะมีหลายกิจกรรม โดยเรียงลำดับความสำคัญของแผนที่และมีการเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่อง แผนที่เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ของการทำแผนนำทาง เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิสัยทัศน์และแผนนำทาง

4) กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่จะสนับสนุนแผนที่ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีวิธีการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยคำนึงถึงการพัฒนายุทธศาสตร์ให้สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ การปรับยุทธศาสตร์ให้เข้ากับสภาพการปฏิบัติงาน การพิจารณาวิธีการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติร่วมกัน การพิจารณารายละเอียดของวิธีการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งการเลือกและปรับปรุงยุทธศาสตร์

5) การเชื่อมโยงของแผนที่และทุกส่วนอย่างมีขั้นตอนและมีทิศทางในการปฏิบัติงาน ภาพรวมของแผนนำทาง สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการความรู้ และการคิดอย่างเป็นระบบ และที่สำคัญต้องคำนึงถึงว่า รูปแบบไร้ขอบเขต แต่ไม่ไร้ทิศทาง

6) มาตรฐานและตัวบ่งชี้ความสำเร็จของแต่ละแผนที่ ในการดำเนินงานเพื่อให้แผนนำทางประสบผลสำเร็จ จึงต้องมีมาตรฐานแต่ละแผนที่ต้องอาศัยผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดมาตรฐาน

7) วิธีการประเมินผลความสำเร็จของแต่ละแผนที่ และของแผนนำทาง ในภาพรวมประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนวางแผนงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนติดตามและประเมินผล ที่นำไปสู่ความสำเร็จ

5. การสร้างภาพอนาคต

สุวิมล ว่องวานิช (Wongwanich, S., 2015: 241-242) กล่าวว่า ภาพอนาคต เป็นเครื่องมือวิเคราะห์นโยบายที่ช่วยอธิบายเงื่อนไขที่จะเกิดขึ้นที่เป็นไปได้ในอนาคตใน 2 ลักษณะ คือ 1) การอธิบายจุดสำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สนใจศึกษาในอนาคต และ 2) การอธิบายประวัติศาสตร์เชิงอนาคต (Future History) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากเงื่อนไขปัจจุบันไปยังเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งในอนาคต ซึ่งพบว่า วิธีหลังจะเป็นที่นิยมมากกว่า เพราะจะบอกถึงลูกโซ่เชิงสาเหตุของการตัดสินใจที่เกิดจากสภาพปัจจุบัน ภาพอนาคตที่เป็นประโยชน์ คือ ภาพที่แสดงเงื่อนไขของตัวแปรที่มีความสำคัญตลอดช่วงเวลา

ภาพอนาคตที่ดี ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความถูกต้องของการคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต แต่ขึ้นอยู่กับความเป็นไปได้ของการสร้างเส้นทางเชิงตรรกะที่สมเหตุสมผลเพื่อรองรับการบรรยายสภาพการเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันไปยังอนาคต และยังขึ้นอยู่กับให้ความสำคัญกับความสอดคล้องภายในของภาพที่สร้างขึ้น จากการอธิบายในเชิงกระบวนการเชิงสาเหตุ และจากประโยชน์ที่ได้รับจากภาพอนาคตเหล่านั้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การสร้างภาพอนาคตควรมีอย่างน้อย 2 ภาพเพื่อสะท้อนถึงความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้ามีมากกว่า 4 ภาพ จะทำให้น่าไปปฏิบัติได้ยาก (van der Haijden, 1997 อ้างถึงใน Wongwanich, S., 2015: 242)

6. แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า

กรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า ในช่วงปี ค.ศ. 2019 – 2030 และกำหนด milestone ในแบบระยะยาวและระยะสั้นดังนี้ ระยะยาวคือ แผนที่นำทางในปี ค.ศ. 2019 – 2030 และระยะสั้นคือ แผนที่นำทางทุก ๆ 3 ปี รวม 4 ช่วง (ช่วงที่ 1 คือ ปี ค.ศ. 2019-2021 ช่วงที่ 2 คือ ปี ค.ศ. 2022-2024 ช่วงที่ 3 คือ ปี ค.ศ. 2025-2027 และช่วงที่ 4 คือ ปี ค.ศ. 2028-2030)

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการด้านครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์

ทำให้ได้กรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา และแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

2. ประโยชน์ในเชิงการนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา/พัฒนาการจัดการเรียนการสอนหรือการครุศึกษา

เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นวิจัยและการบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่ช่วยในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมในระดับสถาบันและระดับประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า” เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร/ ตัวอย่าง วิธีเลือกและการกำหนดขนาดตัวอย่าง

ประชากร

1) สถาบันอุดมศึกษา 3 ประเภทในประเทศไทย ได้แก่ (1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ (รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) (2) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ (3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2) ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านการวิจัยและบริการวิชาการ
ผู้ให้ข้อมูล

1) ผู้บริหารและอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา 3 ประเภท ได้แก่

1.1) ผู้บริหาร ตำแหน่งรองอธิการบดีและรองคณบดี (1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ จำนวน 15 แห่ง (รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) (2) สถาบัน อุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 10 แห่ง (3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 10 แห่ง โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2) อาจารย์ (1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ จำนวน 15 แห่ง (รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) (2) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 10 แห่ง (3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 10 แห่ง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2) ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านการวิจัยและบริการวิชาการ โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือในการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพ

1) แบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

3) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านการวิจัยและบริการวิชาการ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

4) แบบสอบถามอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า โดยสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และการหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และ try out แบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient; α) ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.974

ขั้นตอนในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบันของการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในต่างประเทศและประเทศไทย โดยในต่างประเทศครอบคลุมประเทศสหรัฐอเมริกา

อังกฤษ ออสเตรเลีย เยอรมัน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการ ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า รวม 15 สถาบัน

2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการวิจัยและบริการ วิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า โดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ตำแหน่งรองอธิการบดีและรองคณบดี รวมจำนวน 35 แห่ง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำ แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาใน ทศวรรษหน้า โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การสัมภาษณ์มี 2 วิธี โดยผู้วิจัย เลือกเก็บข้อมูลโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง คือ 1) การสัมภาษณ์โดยวิธีเผชิญหน้า หรือ 2) การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 3 พฤษภาคม 2562 – 18 ธันวาคม 2562 รวม 8 คน

3) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านการวิจัยและบริการวิชาการ ในประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการวิจัย และบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในประเทศไทย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำ แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาใน ทศวรรษหน้า โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การสัมภาษณ์มี 2 วิธี โดยผู้วิจัย เลือกเก็บข้อมูลโดยวิธีใดวิธีหนึ่งคือ 1) การสัมภาษณ์โดยวิธีเผชิญหน้า หรือ 2) การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 3 พฤษภาคม 2562 – 18 ธันวาคม 2562 รวม 2 คน

4) แบบสอบถามอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับความต้องการงานวิจัยและบริการ วิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า รวมจำนวน 35 แห่ง โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และการหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดย การเก็บรวบรวมข้อมูลกับอาจารย์ และสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และนำข้อมูล มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยจะขอเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน ใช้เวลา ประมาณ 20-30 นาที

โดยในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยจะติดต่อประสานงานทางโทรศัพท์ไปยัง สถาบันอุดมศึกษา 35 แห่ง และหากทางสถาบันยินดีให้เก็บข้อมูล ในขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอ ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง และประสานงานใน รายละเอียดกับผู้ดูแลในส่วนนี้ ในการได้รายชื่อของกลุ่มตัวอย่าง การติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง และการเก็บ แบบสอบถาม จะแบ่งเป็น 2 กรณีคือ กรณีที่ 1 สถาบันอุดมศึกษายินดีให้รายชื่อของกลุ่มตัวอย่างและเบอร์ ติดต่อ ในขั้นตอนต่อมา ทางผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานเก็บข้อมูลด้วยตนเอง (กรณีอยู่ในกรุงเทพฯ ผู้วิจัยจะ เดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และกรณีที่อยู่ในปริมณฑลและต่างจังหวัด ผู้วิจัยจะส่ง แบบสอบถามไปทางไปรษณีย์และให้กลุ่มตัวอย่างส่งกลับทางไปรษณีย์) กรณีที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไม่ เปิดเผยรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างและเบอร์ติดต่อ ในขั้นตอนต่อมา ทางผู้วิจัยจะขอความอนุเคราะห์ให้

สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้ประสานเก็บแบบสอบถามให้ผู้วิจัย (กรณีอยู่ในกรุงเทพฯ ผู้วิจัยจะเดินทางไปติดต่อกับผู้ประสานของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อขอเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และกรณีที่อยู่ในปริมณฑลและต่างจังหวัด ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ผ่านทางผู้ประสานงานของสถาบันอุดมศึกษา และให้ผู้ประสานงานของสถาบันอุดมศึกษาส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ โดยมีค่าตอบแทนให้ผู้ประสานงานสถาบันละ 500 บาท) ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และจะได้รับของที่ระลึกคือปากกา โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 30 ตุลาคม 2562 – 29 กุมภาพันธ์ 2563 ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวมข้อมูลตัวอย่างได้ 172 ฉบับ จากแบบสอบถามที่แจกทั้งสิ้น 350 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 49.14) ทั้งนี้ Babbie, E. R. (1990) กล่าวว่า อัตราการตอบกลับที่ร้อยละ 50 สามารถยอมรับได้ ซึ่งงานวิจัยนี้มีอัตราการตอบกลับที่ร้อยละ 49.14 ซึ่งใกล้เคียงร้อยละ 50

5) การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ของการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า โดยการนำข้อมูลจากข้อ 1) ถึง 4) มาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์จะต้องมุ่งเน้นที่จะค้นหาและตอบคำถามให้ได้ว่า คู่เปรียบเทียบทำอย่างไร จึงจะสามารถสร้างวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ให้เกิดขึ้นได้

6) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยการนำข้อมูลจากข้อ 1) ถึง 5) มาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค รวมทั้งวิเคราะห์แผนที่นำทางฯ ให้มีความชัดเจนโดยใช้ตาราง TOWS Matrix ร่วมกับเทคนิคการทำ Scenario Planning เพื่อกำหนดแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า และกำหนด milestone ในแบบระยะยาวและระยะสั้นดังนี้

ระยะยาวคือ แผนที่นำทางในปี 2019 – 2030

ระยะสั้นคือ แผนที่นำทางทุก ๆ 3 ปี รวม 4 ช่วง (ช่วงที่ 1 คือ ปี 2019-2021 ช่วงที่ 2 คือ ปี 2022-2024 ช่วงที่ 3 คือ ปี 2025-2027 และช่วงที่ 4 คือ 2028-2030)

ในส่วนของการนำ (ร่าง) แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณานั้น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 15 เมษายน 2563 – 1 กรกฎาคม 2563 จากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และจะไม่ระบุชื่อคณะ/สถาบันในผลการวิเคราะห์ข้อมูล แต่จะใช้ตัวอักษรแทนชื่อคณะ/สถาบัน

2) แบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐาน และการประเมินความต้องการจำเป็น และจะไม่ระบุชื่อคณะ/สถาบันในผลการวิเคราะห์ข้อมูล แต่จะใช้ตัวอักษรแทนชื่อคณะ/สถาบัน

3) แผนที่น่าทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า ใช้วิธีการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) เทคนิคการทำ Scenario Planning ร่วมกับ SWOT Analysis และตาราง TOWS Matrix

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษากรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่น่าทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์

1. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา โดยผ่านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัย พบว่า การมุ่งเน้นการสอน การวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม มุ่งไปสู่การแก้ปัญหาของสังคม มีจำนวนมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของการนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ไปปรับใช้สังคม โดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนา และสร้างสรรค์สังคมทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม พบว่า การบูรณาการการวิจัยและการเรียนการสอน ควรเน้น outcome และ impact มีข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีจำนวนมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน พบว่า การเพิ่มนวัตกรรมทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาชุมชนและท้องถิ่น การสนับสนุนให้มีความวิจัยที่สร้างผลผลิต ให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ให้สังคมได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้น มีจำนวนมากที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า พบว่า การวิจัยและบริการวิชาการที่มีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการ และ การวิจัยที่มีกระบวนการให้กับสังคม เน้นการสร้างผลผลิต การสร้างรูปแบบของการปฏิบัติงาน มีจำนวนมากที่สุด

5. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของแผนที่น่าทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า หรือ กรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า พบว่า การตอบโจทย์ไทยแลนด์ 4.0 และโลกที่เปลี่ยนแปลง มีจำนวนมากที่สุด

6. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของกรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่น่าทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า พบว่า การจัดลำดับความสำคัญตามแผนพัฒนาประเทศในรูปแบบของอนุกรมเวลา (Time Series) มีจำนวนมากที่สุด

ส่วนที่ 2 กรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

1. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา โดยผ่านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัย พบว่า การมุ่งเน้นการวิจัยที่พัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อมุ่งไปสู่การแก้ปัญหาของสังคม มีจำนวนความถี่มากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของการนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ไปปรับใช้สังคม โดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม พบว่า การเน้นความเป็นอยู่ที่ดี ระบบธรรมาภิบาล การนำองค์ความรู้และนวัตกรรมไปปรับใช้สังคม มีจำนวนความถี่มากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน พบว่า งานวิจัยตอบโจทย์นโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ เช่น การศึกษาไทย 4.0 และคนไทย 4.0 และ การสนับสนุนให้ม้งานวิจัยที่สร้างกระบวนการผลิตให้กับท้องถิ่นหรือประชาชน การแก้ปัญหาในชุมชนและท้องถิ่น การนำไปใช้ประโยชน์ และเกิดผลลัพธ์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ให้สังคม มีจำนวนความถี่มากที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า พบว่า การวิจัยที่มีกระบวนการให้กับสังคม การสร้างรูปแบบของการปฏิบัติงาน การสร้างผลผลิต และการสร้างนวัตกรรม มีจำนวนความถี่มากที่สุด

5. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า หรือ กรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า พบว่า การตอบโจทย์ไทยแลนด์ 4.0 การตอบโจทย์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป มีจำนวนความถี่มากที่สุด

6. ผลการวิเคราะห์ความถี่ของกรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า พบว่า การสร้างองค์ความรู้ การสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี งานวิจัยที่รองรับการเปลี่ยนแปลงของคนในอนาคต หัวข้อการวิจัยเน้นการบูรณาการ และการวิจัยที่เน้นการลงลึกมากขึ้น การรวมกลุ่มเครือข่ายที่เป็นเลิศ การเน้นพันธมิตร เป็น การวิจัยเชิงสหวิทยาการ และการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อเป็นการถ่ายโอนความรู้ การเน้นเป้าหมายให้มากขึ้น ทั้ง supply side และ demand side และการเน้นการ mobilize คน ที่เป็น inside out และ outside in มีจำนวนความถี่มากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล (จำนวนตัวอย่าง 172 คน) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 93 คน ร้อยละ 54.10 ส่วนใหญ่อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 80 คน ร้อยละ 46.50 สถานภาพส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ 116 คน ร้อยละ 67.40 ส่วนใหญ่ยังไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ 115 คน ร้อยละ 66.90 ระดับการศึกษาสูงสุด โดยส่วนใหญ่คือปริญญาโท 84 คน ร้อยละ 48.80 และส่วนใหญ่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ จำนวน 78 คน ร้อยละ 45.40

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า พบว่า ประเด็นที่ 1 การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) ประเด็นที่ 2 การนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษาไปปรับใช้สังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) ประเด็นที่ 3 ความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การทำงานวิจัยและบริการวิชาการที่ตอบโจทย์แผนยุทธศาสตร์ชาติ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.46) ประเด็นที่ 4 แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเตรียมพร้อมคนไทยไปสู่ศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) ประเด็นที่ 5 กรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การทำวิจัยแบบ Basic Research เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และต่อยอดนวัตกรรมในอนาคต อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) ประเด็นที่ 6 กรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การปลูกฝังคุณธรรม (Moral) และจริยธรรม (Ethics) ในการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า พบว่า ประเด็นที่ 1 การสร้าง

องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.71) ประเด็นที่ 2 การนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษาไปปรับใช้สังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.65) ประเด็นที่ 3 ความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.61) ประเด็นที่ 4 แผนที่น่าทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพัฒนาบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.78) ประเด็นที่ 5 กรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่กับความเคลื่อนไหวจากภายนอก และการแก้ปัญหาสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.61) ประเด็นที่ 6 กรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่น่าทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การปลูกฝังคุณธรรม (moral) และจริยธรรม (ethics) ในการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.79)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นเกี่ยวกับงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

ผลการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นเกี่ยวกับงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า พบว่า ประเด็นที่ 1 การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเชิงอนาคต ประเด็นที่ 2 การนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษาไปปรับใช้สังคม ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การได้รับงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ประเด็นที่ 3 ความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การบูรณาการข้ามศาสตร์ระหว่างวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ประเด็นที่ 4 แผนที่น่าทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ประเด็นที่ 5 กรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การมีเครื่องมือที่ทันสมัยและมีห้องปฏิบัติการในสังคม/ ชุมชน (Social Lab) ประเด็น

ที่ 6 กรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การวิจัยและบริการวิชาการที่ส่งเสริมพันธะสัญญาของชุมชน (Community Engagement) และ พันธะสัญญาของสังคม (Social Engagement)

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการศึกษาความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

ผลการวิเคราะห์ความถี่ของข้อเสนอแนะในการศึกษาความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า พบว่า การวิจัยยังมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม สามารถนำไปต่อยอดได้ มีจำนวนความถี่มากที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

วิสัยทัศน์

การวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาที่เตรียมพร้อมสำหรับปี ค.ศ. 2030

เป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา

1. มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา
2. มุ่งเน้นการนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ไปปรับใช้สังคม
3. มุ่งเน้นการสนับสนุนความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา
4. มุ่งเน้นการสร้างแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า
5. มุ่งเน้นการกำหนดกรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า
6. มุ่งเน้นการกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

แผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า สรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

C = Construct คือ การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิจัย และนิสิตนักศึกษา

S = Society คือ การนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิจัย และหรือนิสิตนักศึกษา ไปปรับใช้สังคม

N = Need คือ การสนับสนุนความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา

R = Roadmap คือ การสร้างแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา

D = Direction คือ การกำหนดกรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

F = Framework คือ การกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา

แผนภาพที่ 1 “Crucial Support, Need and Radical Direction to Future”

ผู้วิจัยใช้ข้อความว่า “Crucial Support, Need and Radical Direction to Future” เป็นการสนับสนุนและตอบสนองความต้องการที่สำคัญ และการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนเพื่อมุ่งสู่อนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์จากความถี่ของการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา โดยผ่านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัย พบว่า การมุ่งเน้นการสอน การวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม มุ่งไปสู่การแก้ปัญหาของสังคม มีจำนวนมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ มานิตย์ ไชยกิจ (Chaiyakit, M., 2014: 212) กล่าวถึงแนวทางการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน กับ การวิจัยและบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา ออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) คณาจารย์ผู้สอนบูรณาการโดยใช้การจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก 2) คณาจารย์ผู้สอนบูรณาการโดยใช้การวิจัยเป็นหลัก 3) คณาจารย์ผู้สอนบูรณาการโดยใช้การบริการวิชาการแก่สังคมเป็นหลัก

2. ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์จากความถี่ของการนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ไปปรับใช้สังคม โดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม พบว่า การบูรณาการการวิจัยและการเรียนการสอน ให้ความสำคัญ outcome และ impact มีข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีจำนวนมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2020: ค - ฉ) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งฐานสมรรถนะ (Competency-

based) และการฝึกปฏิบัติในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ที่เชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน ทักษะทางภาษา ทักษะด้านดิจิทัล และทักษะการวิเคราะห์แก้ไขปัญหา ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการหรืออุตสาหกรรม ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์จากความถี่ของความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน พบว่า การเพิ่มนวัตกรรมทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาชุมชนและท้องถิ่น การสนับสนุนให้ทีมงานวิจัยที่สร้างผลผลิต ให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ให้สังคมได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้น มีจำนวนความถี่มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Bureau of Higher Education Policy and Planning, Office of the Higher Education Commission, 2018: 101 -127) ในประเด็นของ การวิจัย นวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี กลยุทธ์ที่ 1 กำหนดจุดเน้นและเป้าหมายของเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของสถาบันอุดมศึกษาให้ชัดเจนและสอดคล้องกับโมเดลประเทศไทย 4.0 ซึ่งสอดคล้องกับสรุปผลการวิจัยในประเด็นของผลการวิเคราะห์ความถี่ของแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า หรือกรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในทศวรรษหน้า พบว่า การตอบโจทย์ไทยแลนด์ 4.0 และโลกที่เปลี่ยนแปลง มีจำนวนความถี่มากที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ในประเด็นการส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Bureau of Higher Education Policy and Planning, Office of the Higher Education Commission, 2018: 101 -127) ในประเด็นของ การบริหารและธรรมาภิบาล ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาสมรรถนะสภาสถาบันอุดมศึกษาและผู้บริหาร กลยุทธ์ที่ 2 ปรับโครงสร้างธรรมาภิบาลในระบบอุดมศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนากลไกการส่งเสริมธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 การประเมินสถาบันอุดมศึกษาเชิงธรรมาภิบาล

5. กรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ในประเด็นการสร้างองค์ความรู้ การสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี งานวิจัยที่รองรับการเปลี่ยนแปลงของคนในอนาคต หัวข้อการวิจัยเน้นการบูรณาการ และการวิจัยที่เน้นการลงลึกมากขึ้น การรวมกลุ่มเครือข่ายที่เป็นเลิศ การเน้นพันธมิตร เป็นการวิจัยเชิงสหวิทยาการ และการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อเป็นการถ่ายโอนความรู้ การเน้นเป้าหมายให้มากขึ้น ทั้ง supply side และ demand side และการเน้นการ mobilize คน ที่เป็น inside out และ outside in มีจำนวนความถี่มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงาน

คณะกรรมการการอุดมศึกษา (Bureau of Higher Education Policy and Planning, Office of the Higher Education Commission, 2018: 101 -127) ในประเด็นของการสร้างเสริมบุคลากรคุณภาพสูง ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 กำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ เรียกว่า University Re-positioning Framework กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนกรอบการบริหารงานบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเส้นทางอาชีพที่หลากหลายในระบบอุดมศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรคุณภาพสูงทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้ามาร่วมปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนวิชาการ กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาสู่ระดับโลก การพัฒนาความรู้หรือวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อแวดวงวิชาการทั้งโลก ชุมชนวิชาการนั้นอยู่ในสถาบันใดมากที่สุด สถาบันนั้นจะเป็นที่รู้จักเป็นที่ยอมรับและยกย่องให้เป็นสถาบันระดับโลก กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการส่งเสริมและเชิดชูเกียรติบุคลากรคุณภาพสูงในระดับสากล มุ่งส่งเสริมชุมชนวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ การประกวดการแข่งขันผลงานวิชาการ การสนับสนุนผลักดันให้เป็นบุคลากรผู้มีชื่อเสียงของประเทศและของโลก

6. ผลการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นเกี่ยวกับงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้าในประเด็นของการได้รับงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภพร สุขะตุงคะ (Sukhatunga, S., 2010) ที่กล่าวถึงบทบาทและการปฏิบัติงานตามบทบาทของฝ่ายวิจัยในมหาวิทยาลัย 9 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเป็นที่ปรึกษางานวิจัย 2) ด้านการกำหนดนโยบาย 3) ด้านการบริหารงานวิจัย 4) ด้านการบริการวิชาการ 5) ด้านการส่งเสริมงานวิจัย 6) ด้านการสร้างเครือข่ายวิจัย 7) ด้านการสนับสนุนงบประมาณวิจัย 8) ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย และ 9) ด้านการทำวิจัยให้หน่วยงานหรือองค์กรภายนอก

7. ผลการพัฒนาแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 1) **C = Construct** คือ การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิจัย และนิสิตนักศึกษา 2) **S = Society** คือ การนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิจัย และหรือนิสิตนักศึกษา ไปปรับใช้สังคม 3) **N = Need** คือ การสนับสนุนความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา 4) **R = Roadmap** คือ การสร้างแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา 5) **D = Direction** คือ การกำหนดกรอบแนวทางที่แสดงทิศทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 6) **F = Framework** คือ การกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลจากต่างประเทศ โดยมีการสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับแผนที่นำทางได้ว่า มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็น World-Class University

ซึ่งมีการวางแผนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 โดยการใช้แผนที่นำทาง ประกอบด้วย การสื่อสาร การร่วมมือกับองค์กรธุรกิจ ศิษย์เก่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งส่งผลต่อแรงบันดาลใจและความต้องการจำเป็นของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นเครื่องมือที่ส่งผลต่อความผูกพันและความเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต (Guangkuan, Xie., 2013) รวมทั้งมีการนำแผนที่นำทางมาใช้ในการวิจัย เป็นการเตรียมการให้บริการวิชาการไปสู่การวิจัย และสะท้อนความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษา (Maxwell, Dan, 2016; Su, X., Chen, M., Yur-Austin, J. and Liu, Y., 2019)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยผ่านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัย และมุ่งไปสู่การแก้ปัญหาของสังคม
2. การนำองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของคณาจารย์และหรือนิสิตนักศึกษา ไปปรับใช้สังคม ควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิด outcome และ impact และมีข้อมูลเชิงประจักษ์
3. ประเด็นความต้องการงานวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มนวัตกรรมทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาชุมชนและท้องถิ่น การสนับสนุนให้มีงานวิจัยที่สร้างผลผลิต ให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สังคมได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้น
4. กรอบแนวคิดการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ในประเด็นการสร้างองค์ความรู้ การสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี งานวิจัยที่รองรับการเปลี่ยนแปลงของคนในอนาคต หัวข้อการวิจัยเน้นการบูรณาการ และการวิจัยที่เน้นการลงลึกมากขึ้น อาจส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเครือข่ายที่เป็นเลิศ การเน้นการวิจัยเชิงสหวิทยาการ และการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อเป็นการถ่ายโอนความรู้ การเน้นเป้าหมายให้มากขึ้น ทั้ง supply side และ demand side และการเน้นการ mobilize คน ที่เป็น inside out และ outside in
5. สถาบันอุดมศึกษาที่จะนำแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า ไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม ควรเน้น 6 องค์ประกอบ คือ 1) C = Construct 2) S = Society 3) N = Need 4) R = Roadmap 5) D = Direction 6) F = Framework

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิผลการขับเคลื่อนแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

2. ควรมีการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า

3. ควรมีการทดลองใช้การขับเคลื่อนแผนที่นำทางการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในระยะสั้น ประมาณ 3-6 ปี เพื่อประเมินสถานการณ์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนเพื่อการวิจัย กองทุนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2562

References

- Adejo, Olugbenga; Connolly, Thomas. (2017). “Learning Analytics in Higher Education Development: A Roadmap”, *Journal of Education and Practice*, 8(15), 156-163.
- Babbie, E. R. (1990). *Survey Research Methods*. Wadsworth Pub. Co Belmont, Calif, 3(9), 39-54.
- Bureau of Higher Education Policy and Planning, Office of the Higher Education Commission (2018). *Long-Term Higher Education Plan for 20 Years 2018 – 2037*. Bangkok: Prigwhan.
- Castro, Helio; Putnik, Goran D.; Shah, Vaibhav. (2012). “A Review of Agile and Lean Manufacturing as Issues in Selected International and National Research and Development Programs and Roadmaps.”, *Learning Organization*; 19(3), 267-289.
- Chaiyakit, Manit. (2014). “Guidelines of Integrated Instruction with Research and Academic Services for the Community in Higher Education” *Journal of Education Naresuan University*. 16(2) (April-June 2014), 205-213.
- Guangkuan, Xie. (2013). *Seeking a Roadmap to Becoming World Class: Strategic Planning at Peking University*. Research & Occasional Paper Series: CSHE.11.13. Center for Studies in Higher Education. 2013-Jun.
- Maxwell, Dan. (2016). “The Research Lifecycle as a Strategic Roadmap”, *Journal of Library Administration*, Feb/Mar2016, 56(2), 111-123.
- Office of the Education Council. (2020). *IMD World Competitiveness Yearbook*. Bangkok: 21 Century.
- Office of the Education Council. (2020). *State of Thai Education 2018/2019: Educational Reform in The Digital Age*. Bangkok: Parbpim.

- Pham, Ly Thi and Hayden, Martin. (2019). "Research in Vietnam: The Experience of the Humanities and Social Sciences" *Journal of International and Comparative Education*. 8(1), 27-40.
- Sinlarat, Paitoon. (2014). *Principles of Higher Education*. Bangkok: CUPrint.
- Smansin, Luksmon. (2015). *A Proposed Road Map for National Research Universities Towards World Class Universities*. A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education, Department of Educational Policy, Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Su, X., Chen, M., Yur-Austin, J. and Liu, Y. (2019), "Restructuring Degree Roadmaps to Improve Timely Graduation in Higher Education", *International Journal of Educational Management*, 34(2), 432-449.
- Sukhatunga, Suphaphorn. (2010). *Multi-Case Comparative Study of The Roles of Research Divisions among Research and Non-Research Universities*. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Education Program in Educational Research, Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Thepsaeng, Somchai. (2005). "Roadmap: Guiding Plan or Script for Educational Quality". Wittaya Chan. 104 (9 October 2005), 56-61.
- Wongwanich, Suwimon. (2015). *Needs Assessment Research*. Bangkok: V.Print-1991.

Assistant Professor, Arunee Hongsiwat, Ph.D., Division of Higher Education, Department of Educational Policy, Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University.